Mari Nasser
10.11.2021

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Lausunnon aihe: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan unionin kehyksen uudistamisesta (uudelleenlaadittu energiaverodirektiivi)
Viite: U 56/2021 vp

Energiateollisuus ry:n lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan unionin kehyksen uudistamisesta (uudelleenlaadittu energiaverodirektiivi)

Energiateollisuus ry (ET) kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Valtioneuvoston kanta on hyvin valmisteltu ja perusteltu. Kannatamme EU:n vuoden 2030 55 %:n päästövähennystavoitetta ja pidämme myös tärkeänä sitä, että tavoite saavutetaan. ET jakaa valtioneuvoston kanssa näkemyksen valmiuspaketin sisältämistä lukuisista ristikkäisvaikutuksista ja päällekkäisyyksistä. Yhdymme valtioneuvoston kantaan siitä, että direktiiviehdotuksen tarkasteleminen ja vaikutusten arvioiminen yhdessä muun 55-valmiuspaketin muiden ehdotusten kanssa on keskeistä ja siihen tulisi aktiivisesti myös vaikuttaa. Erityisesti tulee keskittyä niihin muutoksiin, joilla on tehokkain vaikutus päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen.

Energiaverodirektiivin uudistaminen tarpeen

Energiateollisuus yhtyy komission näkemykseen siitä, että nykyinen energiaverodirektiivi ei ole ajan tasalla tai EU:n ilmasto- ja energiatavoitteiden mukainen. Energiaverodirektiivin tulisi toimia instrumenttina, jolla asetetaan hinta hiilidioksidille päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla. Nyt julkaistussa direktiiviesityksessä ei ole luotu erillistä hiilidioksidikomponenttia, vaikkakin välillisesti ehdotettu veroluokkien porrastus sisältää myös hiilidioksidiohjausta.

Kun varsinainen hiilidioksidipäästöjen hinnoittelu hoidetaan laajentamalla päästökauppaa uusille sektoreille, on energiaverodirektiivin muutoksia arvioidessa välttämätöntä kiinnittää huomiota myös päästökauppajärjestelmän kehitykseen. Yhdymme valtioneuvoston kantaan siitä, että energiaverodirektiivi on päästökaupan ohella keskeinen instrumentti päästöjen hinnoittelemiseksi ja vähentämiseksi. Jos päästökauppajärjestelmän laajeneminen ei toteudu ennakoidulla tavalla, on perusteltua arvioida jatkotyössä jäsenvaltioiden mahdollisuutta verottaa polttoaineiden hiilidioksidipäästöjä yksilöllisesti ja tuotekohtaisesti, kuten valtioneuvosto on ehdottanut.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

Teknologianeutraalius huomioitava

Jäsenvaltioilla olisi esityksen mukaan mahdollisuus soveltaa verovapauksia tai veronalennuksia uusiutuvilla energialähteillä ja polttokennoissa tuotettuun sähköön. Yhteiskunnan sähköistyessä ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan mittava määrä puhdasta energiaa. Jotta päästövähennystavoitteet olisi mahdollista saavuttaa, tulee kaikilla vähähiilisillä teknologioilla olla yhtäläiset mahdollisuudet, suosimatta toisia teknologioita yli muiden. Teknologianeutraaliuden tulee olla kantavana teemana läpi valmiuspaketin. Jos mahdollisuus verovapautusten tai veronalennusten kaltaisiin poikkeuksiin ollaan luomassa, tulisi poikkeusmahdollisuuden pitää sisällään kaikki hiilineutraalit sähköntuotantomuodot, mukaan lukien ydinvoima. Sen vuoksi on valitettavaa, että valtioneuvoston kirjelmässä ei otettu kantaa ydinvoiman puuttumiseen poikkeusmahdollisuuden piiristä.

Uusia tuotteita verotuksen piiriin

Esityksessä direktiivin soveltamisalaan ollaan laajentamassa uusiin tuotteisiin. Veron soveltamisalan piiriin tulisivat vety, turve sekä useat biomassaan perustuvat kiinteät polttoaineet. Toisaalta jäsenvaltioille on annettu poikkeusmahdollisuuksia näiden tuotteiden kehittyneiden muotojen osalta, jolloin jäsenvaltiot voisivat päättää soveltavansa alennettuja verokantoja tai verottomuutta. Tämä mahdollisuus on esimerkiksi vedyllä sekä biomassaan perustuvilla polttoaineilla. Koska kyse on jäsenvaltioiden omasta päätösmahdollisuudesta, olisi Suomessa mahdollista säilyttää biomassa verottomana jatkossakin. Kansallisesti puupolttoaineilla on tärkeä rooli turpeen ja kivihiilen korvaajina. Direktiiviesityksen sisältäminen uusien polttoaineiden näkökulmasta kansallisen energiaverotiekartan tarpeellisuus korostuu jatkossa.

Esityksessä eri tuotteisiin ja niiden kehittyneisyyteen kohdistuvat määritelmät herättävät kysymyksiä. Esityksen 2 § 4. kohdassa mainitaan:

> ”Tässä direktiivissä ilmaisuilla ’kehittynyt’ biokaasu ja ’kehittyneet’ bionesteet sekä CN-koodeihin 4401 ja 4402 kuuluvilla tuotteilla tarkoitetaan tuotteita, jotka on tuotettu direktiivin (EU) 2018/2001 liitteessä IX olevassa A osassa luetelluista raaka-aineista. Mainitun direktiivin liitteessä IX olevassa B osassa luetelluista raaka-aineista tuotettujen biopolttoaineiden, biokaasujen ja bionesteiden katsotaan olevan kehittyneitä tuotteita.”

Mainitussa direktiivin EU 2018/2001 liitteessä IX käsitellään kuitenkin ainoastaan liikenteessä käytettävää biokaasua. Epäselväksi jää, onko tarkoitus kuitenkin energiaverodirektiivin yhteydessä soveltaa määritelmää muuhunkin kuin liikenteessä käytettävään biokaasuun.

Vähähiilisten polttoaineiden, eli mm. vähähiilisen vedyn, määritelmä direktiiviesityksessä on otettu taksonomiasta. Koska komission odotetaan julkaisevan kaasumarkkinapaketin vielä tämän vuoden aikana, olisi luonnollisempaa, että vetyyn liittyvät määritelmät johdettaisiin siihen kiinteästi liittyvästä sääntelystä kestävän rahoituksen sijaan.

Poikkeusten karsiminen lähtökohtaisesti kannatettavaa

Valtioneuvosto on arvioinut, että ehdotukset veronalennusten ja verovapautusten karsimiseksi ovat lähtökohtaisesti kannatettavia Suomen kaltaiselle tukia vähän käyttävälle korkean verotuksen maalle. Energiaverodirektiiviesityksestä onkin karsittu kaikki maakohtaiset poikkeukset. Toisaalta mahdollisuuksia poikkeuksiin on jätetty esitykseen vielä varsin merkittävä määrä, minkä lisäksi neuvosto voi hyväksyä toimeenpanosäädöksiä, joilla voidaan antaa jäsenmaiden tehdä poikkeuksia, mukaan lukien verotasomallista poikkeava verotus. Nämä mahdollisuudet poikkeuksiin voivat luoda vielä nykyistä direktiiviä mittavamman poikkeusviidakon. Lisäksi poikkeusmahdollisuudet lisäävät riskiä verokilpailusta eri jäsenmaiden välillä. Kirjelmässä mainitaan valtioneuvoston pitävän tärkeänä, että tukikokonaisuutta tarkasteltaessa arvioidaan myös yksittäisille jäsenvaltioille myönnettävien poikkeuksien merkitystä

sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta. Energiateollisuus yhtyy tähän näkemykseen. Direktiiviesityksen tulisi sisältää tarkemmat kriteerit niistä perusteista, millä poikkeuksia on mahdollista soveltaa ja kuinka perusteiden täyttymistä seurataan.

Toisaalta esityksessä on poistettu mahdollisuus erillisiin verokantoihin elinkeinoelämän ja kotitalouksien välillä. Tämä tarkoittaisi sitä, että nykyisen kaltainen erillinen teollisuuden sähköverokanta ei olisi mahdollinen. Toisaalta esityksessä on kuitenkin mahdollistettu alempi verokanta energiaintensiiviselle teollisuudelle. Energiateollisuus kannattaa vahvasti valtioneuvoston kantaa siitä, että esimerkiksi sähkön verotason eriyttämismahdollisuus voisi olla tarpeen säilyttää. Päästöjen vähentäminen vaatii yrityksiltä investointeja, joiden toteutumista korkea verotaso voi hidastaa. Esityksen tekstin perusteella poikkeusmahdollisuus energiaintensiiviselle teollisuudelle olisi yrityskohtainen, mikä aiheuttaa erityisiä haasteita kilpailunäkökulmasta ja tekee yritysten investointinäkymästä todella epävarman.

Voimaantuloaikataulu epärealistinen

Kirjelmässä pidetään ehdotettua direktiivin voimaantuloajankohtaa vuoden 2023 alusta varsin aikaisena. Energiateollisuus yhtyy ajatukseen, sillä ottaen huomioon esityksen hyväksynnän edellyttävän jäsenmaiden yksimielisyyttä, on varsin epärealistista, että esitys tullaan hyväksymään nyt esitetyssä muodossa. Energiateollisuus pitää erittäin tärkeänä, että ehdotusta ja sen vaikutuksia arvioidaan yhdessä muiden FF55-aloitteiden kanssa, sillä niistä on löydettävissä läpileikkaavia kokonaisuuksia. Yhden esityksen muuttuessa on tärkeää arvioida sen vaikutus muihin esityksiin. Myös kansalliselle täytäntöönpanolle on annettava riittävästi aikaa.

Lisätietoja: Mari Nasser, mari.nasser@energia.fi, 050 342 7912